

14.12.2021

EOAK/8003/2021

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

TARKASTUS: PORIN PRIKAATI, SÄKYLÄ 2.12.2021

Tarkastuskohde

Porin Prikaati, Säskylän yksikkö

Tarkastusajankohta

2.12.2021 (eTuven välityksellä)

Osallistujat EOAK:sta

Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kristian Holman

Neuvontalakimies Jaana Romakkaniemi

Osallistujat tarkastuskohteesta

Prikaatin komentaja

Esikuntapäällikkö

Koulutussektorin johtaja

Oikeusupseeri

Keskusteluihin osallistuivat omaa toimialaansa koskevissa asioissa kenttärovasti ja päällikkölääkäri. Yksikön varusmiestoimikunnan edustaja ja sosiaalikirjuri tavattiin Porin prikaatin Niinisalon yksikön tarkastuksen yhteydessä 1.12.2021.

Tarkastuksen toimittamisesta

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain (197/2002) mukaisesti oikeusasiamies toimittaa tarkastuksia erityisesti puolustusvoimien eri yksiköissä seuratakseen varusmiesten ja muiden asepalvelusta suorittavien kohtelua. Apulaisoikeusasiamies suoritti Porin prikaatin Säskylän yksikön tarkastuksen viimeksi 4.11.2015.

Tarkastus toimitettiin etukäteen laaditun ohjelman (MR22943) mukaisesti kuitenkin niin, että alun perin varuskunnassa pidettäväksi suunniteltu tarkastus toteutettiin pahentuneen koronatilanteen takia etäyhteydellä, alkuperäistä tarkastusohjelmaa muuten noudattaen.

Varusmiehille ja prikaatin henkilökunnalle varattiin mahdollisuus keskustella puhelimitse luottamuksellisesti apulaisoikeusasiamiehen kanssa heille varattuna soittoaikana.

Apulaisoikeusasiamies tutustui etukäteen saamaansa aineistoon, joka sisälsi mm. kurinpito- ja vahinkopäätöksiä sekä selvityksiä varusmiesten palvelusjärjestelyistä.

Tähän pöytäkirjaan on kirjattu vain sellaiset asiat ja havainnot, joihin apulaisoikeusasiamies on tarkastuksen yhteydessä kiinnittänyt huomiota ja joilla saattaa olla merkitystä varusmiesten kohtelua ja palvelusolosuhteita edelleen kehitettäessä.

Keskustelu Prikaatin komentajan kanssa

Apulaisoikeusasiamies saattoi tarkastuksen alkukeskustelun yhteydessä prikaatin komentajan tietoon edellisen päivän tarkastushavaintonsa Porin prikaatin Niinisalon yksikön tarkastuksesta. Nämä tarkastushavainnot ilmenevät tarkastuspöytäkirjasta EOAK/8002/2021.

Komentaja ilmaisi huolensa prikaatin nuorten kouluttajien jaksamisesta koronapandemian aikana. Koulutusjaksottelu vaikuttaa varusmiesten ohella myös henkilökuntaan. Toisaalta pitkät vapaat varusmiehillä saattavat lisätä myös siviilielämään liittyvien ongelmien kumuloitumista. Komentaja yhtyi (jäljempänä selostettavaan) tarpeeseen saada enemmän mielenterveydellistä jaksamista tukevaa resurssia prikaatin käyttöön.

Tarkastushavainnoja käytyjen keskustelujen pohjalta

Keskustelu lääkärin ja papin kanssa

Koronapandemia liittyvästä varusmiesten erilleen laittamisesta kerrottiin tulleen palautetta. Ongelmana kerrottiin olevan, että erilaisia koronapandemian ehkäisyyn liittyvää ohjeistusta antavia tahoja (THL, AVI, kunnalliset viranomaiset, Sotilaslääketieteen keskus, Pääesikunta) on useita ja ohjeet voivat olla tulkinnanvaraisia tai keskenään ristiriitaisia.

Terveysasemalla on neljä lääkärinvirkaa, joista kolme on täytetty (kolmesta yksi sijaisena Panssariprikaatissa). Aiemmin yhden viran hoidossa käytettiin ostopalvelulääkäriä, mutta siitä aiheutuvat kustannukset olivat varsin korkeat. Ainakin yhdelle lisälääkärille olisi tarvetta.

Kenttälääkintäalan vahvuus on yksi osastoupseeri, vastaava kenttäsairaanhoitaja sekä kahdeksan kenttäsairaanhoitajaa. Näistä viroista yleensä ainakin vähintään kaksi on jollakin poistumalla eikä sijaisjärjestelyjä ole. Näin ollen erityisesti kenttäsairaanhoitajista on käytännössä koko ajan pulaa. Yhteensä Säkylän terveysasemalla työskentelee 31 henkilöä.

Koronarokotteita on annettu varusmiehille kesäkuun saapumiserästä lukien. Rokotus on vapaaehtoinen. Ensimmäisen rokotteen on saanut yli 80 % varusmiehistä ja tehosterokotteen n. 75 %. Tietoa ei ole, onko osa varusmiehistä ottanut rokotuksen siviilissä. Rokotesaatavuus on sinänsä hyvä ja kaikki halukkaat pystytään rokottamaan.

Mielenterveyspalveluille olisi prikaatissa tarvetta. Psykiatrinen sairaanhoitaja ainakin tulisi ilman muuta olla. Prikaatissa on aiemmin ollut psykiatrinen sairaanhoitaja, mutta hänen eläköitymisensä jälkeen uutta ei ole palkattu tilalle.

Kenttärovasti totesi, että koronapandemian ja siitä johtuvien järjestelyjen jatkuttua jo näin pitkään, varusmiesten ja henkilökunnan yhteydenottojen aiheet ovat palautuneet samoiksi kuin ennen koronapandemiaa eli pitkälti ihmissuhteita ja yksityiselämän asioita koskeviksi.

Loppukeskustelu prikaatin esikuntapäällikön kanssa

Apulaisoikeusasiamies saattoi prikaatin esikuntapäällikön tietoon edellä pöytäkirjasta ilmeneviä havaintojaan sekä edellisenä päivänä Niinisalon yksikön tarkastuksesta tehtyjä havaintoja.

Loppukeskustelun yhteydessä keskusteltiin käytettävissä olevista resursseista. Varusmiehiä pystyttäisiin testaamaan kattavammin, jos tähän olisi käytettävissä enemmän resursseja ja testaustulokset valmistuisivat nopeammin. Tällöin suuriin joukkoihin kohdistuvia erillään pitämisiä voitaisiin välttää.

Nykyisen koulutusjaksovuorottelun kerrottiin olevan toimivaksi koettu toimintatapa tartuntataudin torjunnassa ja ylipäätään siinä, että varusmiespalveluksen koulutusohjelmaa on kyetty toteuttamaan. Toisaalta se on toteutukseltaan ollut hyvin uuvuttavaa niin koulutushenkilökunnalle kuin varusmiehillekin.

Tarkastus ei antanut tehtyjen havaintojen perusteella aihetta laillisuusvalvojan toimenpiteisiin.

Jäljennös tästä pöytäkirjasta lähetetään Sotilaslääketieteen keskukselle tiedoksi.